

Kooperativní vzdělávací systém se v Kanadě osvědčil. Prospěl by i českým studentům technických oborů.

Kanadské univerzity a vysoké školy neuniverzitního typu již desítky let úspěšně praktikují kooperativní vzdělávací systém, v němž se akademické trimestry střídají s pracovními trimestry v průmyslových, komerčních, profesionálních a vládních organizacích. Praktická činnost studenta v pracovním prostředí umožňuje aplikaci znalostí a dovedností nabytých v akademickém prostředí. Akademický rok je rozdělen do tří čtyřměsíčních trimestrů a výuka včetně průmyslové praxe běží nepřetržitě celý rok.

Pracovní trimestry jsou na technických školách povinné a placené

Pracovní trimestry tvoří ve většině případů povinnou a nedílnou součást studijního programu a studentova práce je v průběhu pracovního trimestru monitorována akademickou institucí a na závěr vyhodnocena příslušným zaměstnavatelem. Čas strávený v pracovních trimestrech typicky představuje 30 až 50 procent času v akademických trimestrech. Vhodnost každého pracovního místa v kooperativním systému se posuzuje podle možnosti studentova aktivního začlenění do odpovídajícího pracovního týmu, podle příležitostí k nabývání dalších relevantních znalostí a dovedností, a podle férového finančního ocenění studentovy práce.

Průkopnicí kooperativního vzdělávání je University of Waterloo

Na University of Waterloo absolvují studenti ve většině inženýrských programů během studia až 6 pracovních trimestrů, takže typická délka bakalářského inženýrského studia je téměř pět let. Výdělečná kapacita studentů se pohybuje od \$48000 do \$72000 za studium, studenti přispívají poplatkem na kooperativní vzdělání ve výši \$650 dolarů za pracovní trimestr a částečně tak hradí náklady na administrativní aparát.

Kooperativní vzdělávací model v Kanadě vznikl založením progresivní University of Waterloo v roce 1957. Poválečná léta prudkého dynamického rozvoje vyžadovala nejen dramaticky zvýšenou kapacitu inženýrských škol, ale především fundamentální změny v osnovách inženýrských programů. Na univerzitě ve Waterloo v roce 1957 zahájilo studium 74 posluchačů v kooperativních programech, o deset let později bylo v kooperativních programech registrováno 3500 studentů a to nejen v inženýrských disciplínách, ale i v aplikované fyzice, chemii a matematice. Na počátku roku 2013 měla univerzita přes 30 000 studentů v bakalářském studiu, z toho 17 300 registrovaných ve 120 kooperativních programech. Na aktivním seznamu průmyslových, komerčních, profesionálních a vládních organizací spolupracujících s univerzitou v běžném provozu kooperativního systému, je přes 4500 společností po celém světě. University of Waterloo je největší inženýrskou školou v Kanadě.

V regionu Waterloo, s městy Kitchener, Waterloo a Cambridge, známými jako kanadský technologický trojúhelník, jsou ještě další dvě vysoké školy. Kromě University of Waterloo je to Conestoga Institute of Technology and Advanced Learning a Wilfrid Laurier University. Na Conestoga

v současné době studuje 10600 řádných studentů, z nichž 2600 je registrovaných v 52 kooperativních programech.

Wilfrid Laurier University je jednou z nejvýznamnějších kanadských vysokých škol ekonomických. Má kolem 16000 bakalářských studentů, z nichž 1300 je registrovaných v kooperativních programech. Na rozdíl od inženýrsko-technologických programů na University of Waterloo a Conestoga Institute je většina kooperativních programů dobrovolných a volitelných.

Kooperativní vzdělávání není letní brigáda, výběr studenta reflektuje realitu pracovního trhu

Vytvoření a provoz dobře fungujícího kooperativního programu je složitá a náročná činnost. Ve vzdělávacích institucích, a do určité míry i v průmyslových a komerčních organizacích se stále ještě občas objevují názory přirovnávající kooperativní praxi k obyčejné "letní brigádě", "přilepené" k "čistokrevnému" akademickému programu. Takový postoj nemůže obstát, protože v dnešní době musíme reagovat pozitivně a rychle na neustále se měnící podmínky na trhu práce a na dopad technologického pokroku na kvalifikační požadavky kladené zejména na absolventy inženýrsko-technických programů.

Základním požadavkem úspěšného kooperativního vzdělávání je definice akademického programu prostřednictvím objektivně měřitelných výstupních kompetencí, které jasně popisují, co student po úspěšném zvládnutí odborných předmětů dokáže aplikovat, to znamená, co umí student bezpečně, spolehlivě a samostatně udělat, když je postaven do prostředí, pro které je vzděláván.

Zaměstnavatelé se při výběru studenta do pracovního trimestru snaží harmonizovat požadavky pracovního místa s kvalifikačním profilem uchazeče. Konkurzy na pracovní pozice jsou veřejné, studenti reagují předložením žádosti a konečný úspěch či neúspěch je výsledkem striktního výběrového procesu, který je otevřený, férový a reflektuje realitu pracovního trhu.

Kooperativní vzdělávání je výhodné pro všechny zúčastněné

Dosavadní zkušenosti s kooperativním vzdělávacím systémem soustavně potvrzují četné výhody tohoto systému pro studenty, participující zaměstnavatele i vzdělávací instituce. Za nejdůležitější výhody se v případě studentů považuje ucelené, "bezešvé" a přirozené propojení teorie s praxí, zaměstnavatelé přitahují čerstvý, motivovaný talent do svých organizací, a vzdělávací instituce si systematicky ověřují, do jaké míry jsou jejich akademické programy efektivní a relevantní pro potřeby reálného světa. Je nasnadě, že by bylo výhodné léty a praxí prověřený kooperativní systém vzdělávání zavést i v České republice.

Autor: Ing. Antonín Martínek, M.A.Sc.,dr.h.c.,P.Eng.
Emeritní děkan, School of Engineering and Information Technology

Conestoga Institute of Technology and Advanced Learning
Kitchener, Ontario, Canada